Lieta Nr.A420309918, AA43-0587-24/3
ECLI:LV:ADAT:2024:0813.A420309918.22.S

Administratīvā apgabaltiesa
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2024. gada 13. augustā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Sandra Gintere, tiesneses Laura Konošonoka un Linda Vīnkalna

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Jelgavas pilsētas pašvaldības 2018. gada 26. aprīlī apstiprinātā sociālo iestāžu maksas pakalpojumu cenrāža 1.3.1. apakšpunkta un Jelgavas pilsētas domes 2018. gada 25. oktobra lēmuma Nr.13/26 atcelšanu, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2020. gada 6. maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Jelgavas pilsētas pašvaldības iestāde „Jelgavas sociālo lietu pārvalde" (*šobrīd – Jelgavas valstspilsētas pašvaldības iestāde „Jelgavas sociālo lietu pārvalde"*; turpmāk – Pārvalde) ar 2016. gada 11. oktobra lēmumu pieteicējai /pers. A/ piešķīra sociālās aprūpes pakalpojumu – „Aprūpe mājās" ar līdzdalības maksājumu. Sākotnēji pieteicējai bija jāpiedalās ar līdzdalības maksājumu 0,40 *euro* par vienu aprūpes stundu.

Ar Jelgavas pilsētas domes (*šobrīd – Jelgavas valstspilsētas pašvaldības dome*; turpmāk – Dome) 2018. gada 26. aprīļa lēmumu Nr.6/6 apstiprināts Jelgavas pilsētas pašvaldības sociālo iestāžu maksas pakalpojumu cenrādis (turpmāk – Cenrādis), pēc kura stāšanās spēkā pieteicējai līdzdalības maksājums bija 0,70 *euro* par vienu aprūpes stundu.

Konstatējusi, ka Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija pieteicējai kā pirmās grupas invalīdei ir noteikusi īpašas kopšanas nepieciešamību, Pārvalde ar 2018. gada 20. augusta lēmumu Nr.5-6/54 (turpmāk – sākotnējais lēmums) attiecībā uz pieteicēju piemēroja Cenrāža 1.3.1. apakšpunktu un no 2018. gada 1. septembra noteica līdzdalības maksājumu 3,80 *euro* par vienu aprūpes stundu.

Ar Domes 2018. gada 25. oktobra lēmumu Nr.13/26 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts, pamatojumā norādot, ka pieteicējai nav piešķirts trūcīgas personas statuss un viņa nav iesniegusi dokumentus, kas apliecinātu apgalvojumu, ka sākotnējais lēmums viņu diskriminē un noteikto līdzmaksājuma apmēru nebūs iespējams veikt.

[2] Pieteicēja iesniedza pieteikumu par Cenrāža 1.3.1. apakšpunkta un pārsūdzētā lēmuma atcelšanu, norādot turpmāk minētos argumentus.

[2.1] Pārvalde pieteicējas iesniegumu par sākotnējā lēmuma spēkā neesību nepamatoti pārsūtīja Domei.

Pieteicējai netika paziņots par sākotnējā lēmuma spēkā esību un apstrīdēšanas termiņa pagarināšanu. Šāda Pārvaldes rīcība ir pretēja Administratīvā procesa likuma 74. pantam, privātpersonas tiesību ievērošanas principam, tiesiskās paļāvības principam un procesuālā taisnīguma principam.

Pieteicēja apstrīdēja sākotnējo lēmumu, bet tā darbība netika apturēta.

[2.2] Dome 2018. gada 17. septembra vēstulē prasīja iesniegt papildu paskaidrojumus un pierādījumus, lai gan informācija un dokumenti jau bija Pārvaldes rīcībā. Dome noteica tādu paskaidrojumu un dokumentu iesniegšanas termiņu un veidu, kas, ņemot vērā pieteicējas veselības stāvokli, nav saprātīgs un izpildāms, kā arī nepamatoti prasīja iesniegt notariāli apliecinātu pilnvaru kādai personai pārstāvēt pieteicēju. Vēstulē nepatiesi norādīts, ka paskaidrojumus un dokumentus tiek lūgts iesniegt atkārtoti.

Iestādes rīcībā bija pieteicējas izdota pilnvara viņas meitai /pers. B/, un pieteicēja vairākkārt gan mutiski, gan rakstveidā ir apliecinājusi pilnvarojumu /pers. B/, līdz ar to pieteicējas vārdā iesniegtais /pers. B/ sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas iesniegums nepamatoti atstāts bez izskatīšanas.

[2.3] Pārsūdzētais lēmums ir prettiesisks, jo pamatojumā nav norādīts Cenrāža punkts, un diskriminējošs pēc mantiskā stāvokļa un veselības stāvokļa. Nav pareizi novērtēts pieteicējas mantiskais stāvoklis, kas liedz veikt līdzdalības maksājumu prasītajā apmērā. Pieteicēja atbilst vairākām Cenrādī noteiktajām personu kategorijām, kuras aprūpes pakalpojumu var saņemt ar līdzdalības maksājumu 0,70 *euro* par aprūpes stundu.

Nav izlemts pieteicējas lūgums atcelt Cenrāža 1.3.1. apakšpunktu, kas ir prettiesisks, diskriminējošs, nenodrošina vienādas tiesības uz izdzīvošanu un neparedz mantiskā stāvokļa izvērtēšanu.

Lēmums pieņemts, pārsniedzot likumā noteikto apstrīdēšanas iesnieguma izskatīšanas termiņu.

[2.4] Ir pārkāptas pieteicējas tiesības uz sociālo nodrošinājumu un tiesības uz privāto dzīvi, personu ar invaliditāti tiesības, diskriminācijas un atšķirīgas attieksmes aizlieguma princips un labas pārvaldības princips.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2020. gada 6. maija spriedumu pieteikums noraidīts, motivējot šādi.

[3.1] Tiesa konstatēja, ka sākotnējais lēmums (*lietas 1. sējuma 21. lapa*) pieņemts, pamatojoties uz Domes izdoto vispārīgo administratīvo aktu – Cenrādi (*lietas 1. sējuma 31.–32. lapa*).

Administratīvā lieta ierosināta par Cenrāža 1.3.1. apakšpunkta un pārsūdzētā lēmuma atcelšanu. Ar Domes 2019. gada 31. janvāra lēmumu Nr.1/11 (*lietas 1. sējuma 164. lapa*), kas stājās spēkā 2019. gada 1. martā, Cenrāža 1.3.1. apakšpunkts ir svītrots, tātad šobrīd tas ir zaudējis spēku. Līdz ar to tiesa vairs nevar lemt par tā atcelšanu, bet tikai konstatēt tā prettiesiskumu un šādā gadījumā novērst ar administratīvo aktu izpildi pieteicējai radītās sekas. Tādējādi tiesa precizēja pieteikuma priekšmetu un secināja, ka lietā ir strīds par Cenrāža 1.3.1. apakšpunkta un pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu un pieteicējas tiesībām no 2018. gada 1. septembra līdz 2019. gada 28. februārim saņemt sociālo pakalpojumu ar līdzdalības maksājumu 0,70 *euro* stundā.

[3.2] Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 8. panta piektā daļa deleģē Ministru kabinetam noteikt sociālās aprūpes pakalpojumu samaksas kārtību, un ir izdoti Ministru kabineta 2003. gada 27. maija noteikumi Nr. 275 „Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu samaksas kārtība un kārtība, kādā pakalpojuma izmaksas tiek segtas no pašvaldības budžeta" (turpmāk – Noteikumi Nr. 275). Cenrādis ir izdots saskaņā ar šo noteikumu 6. punktu, kas paredz, ka pašvaldība atbilstoši finansiālajām iespējām var noteikt klientam citu (labvēlīgāku) samaksas kārtību par pakalpojumu. Tādējādi kārtību, kādā pieteicējai ir tiesības saņemt sociālo pakalpojumu, regulē minētie noteikumi un Cenrādis.

Lietā nav strīda, ka Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija pieteicējai ir noteikusi pirmo invaliditātes grupu no 2017. gada 1. februāra bez atkārtota pārbaudes termiņa (*lietas 1. sējuma 15. lapa*) un medicīniskās indikācijas invalīda īpašas kopšanas nepieciešamībai no 2018. gada 12. marta bez termiņa (*lietas 1. sējuma 18. lapa*).

Tiesa pārbaudīja, vai Cenrāža 1.3.1. apakšpunktā ietvertais līdzdalības maksājums atbilst likumdevēja noteiktajiem sociālās aprūpes pakalpojumu samaksas vispārīgajiem principiem un vai uz šīs normas pamata pieteicējai pamatoti no 2018. gada 1. septembra līdz 2019. gada 28. februārim noteikts līdzdalības maksājums 3,80 *euro* par vienu aprūpes stundu.

[3.3] Noteikumu Nr. 275 5.1. apakšpunkts paredz, ka pēc pakalpojuma samaksas klienta rīcībā esošie līdzekļi nedrīkst būt mazāki par normatīvajos aktos par kārtību, kādā ģimene vai atsevišķi dzīvojoša persona atzīstama par trūcīgu, noteikto ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni, kuru nepārsniedzot persona tiek atzīta par trūcīgu. Atbilstoši Ministru kabineta 2010. gada 30. marta noteikumu Nr. 299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu" [*zaudēja spēku 2021. gada 1. janvārī*] 2. punktam persona atzīstama par trūcīgu, ja tās vidējie ienākumi mēnesī pēdējo triju mēnešu laikā nepārsniedz 128,06 *euro*.

Tiesa secināja, ka vispārīgais princips, ko likumdevējs ir atzinis par samērīgu, noteic, ka pēc sociālā pakalpojuma samaksas personas rīcībā nedrīkst palikt mazāk par 128,06 *euro*. Tiesa konstatēja, ka strīdus periodā pieteicējas ienākumus veidoja vecuma pensija (līdz 2018. gada 30. septembrim – 261,08 *euro*, no 2018. gada 1. oktobra līdz 2019. gada 28. februārim – 275,13 *euro*) un pabalsts invalīdam, kuram nepieciešama kopšana 213,43 *euro* (*lietas 1. sējuma 19. lapa*).

Lietā ir strīds par to, vai ienākumu apmērā ir iekļaujams pabalsts invalīdam, kuram nepieciešama kopšana. Lietas dalībniekiem ir atšķirīgs viedoklis par Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 5. panta trešās daļas attiecināmību uz sociālas palīdzības sniegšanas gadījumiem.

Tiesa atzīmēja, ka minētajā likumā noteikti gan sociālo pakalpojumu, gan sociālās palīdzības sniegšanas principi. Sociālie pakalpojumi un sociālā palīdzība ir divi atšķirīgi sociālo tiesību sistēmā īstenoti pasākumi, tiem abiem ir viens mērķis – sniegt personai atbalstu, sociālo drošību –, taču izpildījums atšķiras ne tikai pēc formas (aprūpe – sociālā pakalpojuma gadījumā vai materiāli novērtējams pabalsts – sociālās palīdzības gadījumā), bet arī pēc citām pazīmēm. Viena no tām ir tiesiskais pamats saņemt sociālo pakalpojumu vai sociālo palīdzību.

Likuma 1. panta 17. punkts skaidro, ka sociālā palīdzība ir naudas vai mantiskais pabalsts, kura piešķiršana balstās uz materiālo resursu novērtēšanu personām (ģimenēm), kurām trūkst līdzekļu pamatvajadzību apmierināšanai, 20. punkts noteic, ka sociālās aprūpes pakalpojums ir pasākumu kopums, kas vērsts uz to personu pamatvajadzību apmierināšanu, kurām ir objektīvas grūtības aprūpēt sevi vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ, un ietver sevī pakalpojumus personas dzīvesvietā un ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās.

Tiesa secināja, ka būtiskākā no šīm definīcijām secināmā atšķirība ir tā, ka nepieciešamība pēc sociālās palīdzības rodas personas materiālo līdzekļu izsīkuma gadījumā, savukārt nepieciešamība pēc sociālās aprūpes pakalpojuma rodas gadījumā, kad personai pastāv grūtības sevi aprūpēt. Var pastāvēt apstākļi, kad vienlaikus jāsniedz abi pakalpojumi, taču nav izslēgts, ka arī materiāli nodrošinātai personai var rasties nepieciešamība saņemt sociālās aprūpes pakalpojumu. Tādēļ sociālās palīdzības un sociālās aprūpes pakalpojumu piešķiršanas nosacījumi nav izvērtējami identiski.

Tiesa atzina, ka, novērtējot līdzekļus, kas pieteicējai atliek pēc sociālā pakalpojuma samaksas, Pārvalde pamatoti ņēma vērā viņas saņemto pabalstu invalīdam, kuram nepieciešama kopšana, 213,43 *euro*.

Tiesa konstatēja, ka rēķini par pieteicējas saņemto sociālo pakalpojumu strīdus periodā (*lietas 1. sējuma 171., 173., 175., 177., 179., 181. lapa*) liecina, ka summa, kas aprēķināta par sociālo pakalpojumu, svārstās no 121,60 *euro* līdz 174,80 *euro*. Samērojot sociālā pakalpojuma izmaksas ar pieteicējas ienākumu apmēru, ko veido vecuma pensija, piemaksa pie tās un pabalsts invalīdam, kuram nepieciešama kopšana, līdzekļi, kas viņai atliek pēc sociālā pakalpojuma apmaksas,

pārsniedz 128,06 *euro*. Tas nozīmē, ka pieteicējas ienākumi ir uzskatāmi par pietiekamiem, lai spētu samaksāt par sociālo pakalpojumu.

Tiesa norādīja, ka sociālās aprūpes pakalpojumu samaksas vispārīgie principi noteikti Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 8. panta pirmajā daļā, kas paredz klienta vai viņa apgādnieka pienākumu samaksāt par saņemtajiem sociālās aprūpes pakalpojumiem. Arī Noteikumu Nr. 275 5.2. apakšpunkts paredz, ja klienta ienākumi pirms pakalpojuma samaksas ir augstāki par šo noteikumu 5.1. apakšpunktā noteikto līmeni, bet klients nevar samaksāt pilnu pakalpojumu maksu, klients maksā daļu no pakalpojuma maksas – starpību starp viņa ienākumu līmeni un valstī noteikto trūcīgas personas ienākumu līmeni. Pārējo pakalpojuma samaksas daļu līdz pilnai pakalpojuma samaksai sedz apgādnieks.

Vecāku uzturēšanas vispārīgais pienākums saskaņā ar Civillikuma 188. panta pirmo daļu gulstas uz bērniem, līdz ar to bērni ir uzskatāmi par apgādniekiem arī Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 8. panta izpratnē. Tādējādi bērniem ir pienākums samaksāt par viņu vecākiem sniegtajiem sociālās aprūpes pakalpojumiem (*Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Senāts) 2017. gada 28. februāra sprieduma Nr. SKC-60/2017 7.1. punkts*).

Tiesa atzina, ka Cenrāža 1.3.1. apakšpunkts ir tiesisks, tas nediskriminē pieteicēju un neaizskar viņas tiesības uz sociālo nodrošinājumu, jo līdztekus pašvaldības sniegtajam atbalstam pienākums piedalīties sociālā pakalpojuma apmaksā ir pieteicējas apgādniekiem. Pārvalde, paredzot viņai līdzdalības maksājumu saskaņā ar Cenrāža 1.3.1. apakšpunktu, ir rīkojusies atbilstoši likumdevēja noteiktajiem sociālās aprūpes pakalpojumu samaksas vispārīgajiem principiem. Pieteicējas ienākumi mēnesī pārsniedz valstī noteiktās minimālās mēnešalgas apmēru 430 *euro*, tādēļ tiesa nekonstatēja pamatu viņai piemērot Cenrāža 1.4. apakšpunktā noteikto sociālā pakalpojuma līdzdalības maksājumu 0,70 *euro* par vienu aprūpes stundu.

[3.4] Pieteicēja norādījusi uz virkni procesuālu pārkāpumu, kas pieļauti sākotnējā lēmuma un pārsūdzētā lēmuma izdošanas procesā.

[3.4.1] Lietā nav strīda, ka iestādes sākotnējā lēmuma apstrīdēšanā nav akceptējušas /pers. B/ kā pieteicējas pārstāvi, jo nav saņemta atbilstoši noformēta pilnvara /pers. B/ pārstāvēt pieteicējas intereses.

Tiesa konstatēja, ka Pārvaldes rīcībā esošais pieteicējas pilnvarojums /pers. B/ pārstāvēt viņas intereses (*lietas 1. sējuma 39. lapa*) ir sniegts visos šajā iestādē izskatāmos un risināmos jautājumos, ieskaitot arī sociālās palīdzības jautājumus. Tas nozīmē, ka Pārvaldei bija zināms, ka pieteicējas intereses līdz šim ir pārstāvējusi /pers. B/. Nav pamata apšaubīt, ka Pārvaldei bija zināms arī tas, ka /pers. B/ ir pieteicējas meita, ka pieteicēja ir ievērojamā vecumā, pirmās grupas redzes invalīde un ka administratīvais process uzsākts sociālās drošības jomā. 2018. gada 10. un 13. augusta telefonsarunās (*lietas 1. sējuma 124., 125. lapa*) pieteicēja ir norādījusi, ka visus dokumentus par viņas aprūpi mājās kārto meita /pers. B/. 2018. gada 15. augusta telefonsarunā (*lietas 1. sējuma 123. lapa*) un 2018. gada 20. augusta sarunā kabinetā (*lietas 1. sējuma 122. lapa*) ar /pers. B/, kas veiktas pēc sociālā darbinieka iniciatīvas, Pārvaldes darbiniece ir akceptējusi /pers. B/ kā pieteicējas pilnvaroto pārstāvi, sniedzot informāciju par pieteicējas aprūpes nodrošināšanu. 2018. gada 13. septembra iesniegumā (*lietas 1. sējuma 40. lapa*) pieteicēja vēlreiz akcentē, ka nav atsaukusi /pers. B/ sniegto pilnvarojumu. Visi šie apstākļi kontekstā ar Pārvaldes rīcībā esošo pilnvaru un Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9. panta pirmajā daļā noteikto Pārvaldes pienākumu nodrošināt personai iespēju saņemt tās vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus liecina, ka Pārvaldes rīcība, pieprasot pieteicējai notariāli izsniegtu pilnvarojumu /pers. B/, konkrētajā situācijā nebija adekvāta.

Tiesa norādīja, ka ir būtiski nošķirt formālus trūkumus no pilnvarojuma neesības. Secinājums, ka kādu procesuālo dokumentu persona iesniegusi bez attiecīga pilnvarojuma, nozīmē, ka pilnvarojuma patiešām nav (nav bijis attiecīgā procesa dalībnieka gribas, lai kāda cita persona tās vārdā izdarītu procesuālo darbību), nevis to, ka nav iesniegts atbilstošs dokuments. Līdz ar to atteikšanās pieņemt procesuālo dokumentu sakarā ar pilnvarojuma neesamību ir pamatota tikai tad, ja konstatē, ka pilnvarojuma nav, nevis, ja procesa dalībnieks to nav atbilstoši noformējis vai iesniedzis (*Senāta 2007. gada 6. jūnija lēmuma Nr.SKA-392/2007 8. punkts*).

Tiesa nesaskatīja, ka iestādēm ar to administratīvajiem resursiem būtu pastāvējuši šķēršļi pēc savas iniciatīvas noskaidrot pieteicējas gribu par pilnvarojumu, ja bija radušās šaubas. Taču, izvērtējot pušu paskaidrojumus un lietā esošos pierādījumus, tiesai radās pārliecība, ka prasībai pēc atbilstoša pilnvarojuma bija formāls raksturs, kas neliecina par labas pārvaldības ievērošanu iestāžu darbībā.

Tiesa secināja, ka, nepieņemot pieteicējas pārstāves 2018. gada 31. augusta iesniegumu (*lietas 1. sējuma 23. lapa*), kurā paustas šaubas par sākotnējā lēmuma spēkā esību, ir pieļauts procesuāls pārkāpums.

Tiesa norādīja, lai arī pārsūdzētā lēmuma rezolutīvajā daļā šis pieteicējas pārstāves iesniegums ir atzīts par neiesniegtu, šādu lēmumu atsevišķi pārsūdzēt nevar, iesniedzējs var tikai censties pārliecināt iestādi par iesnieguma atbilstību likuma prasībām (*Briede J., 77. panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 752. lpp.*). Turklāt Administratīvā procesa likuma 74. pants paredz, ka šāda iesnieguma saņemšanas gadījumā iestādei ir vienīgi jāpagarina likumā noteiktais administratīvā akta apstrīdēšanas termiņš. Tā kā pieteicēja šajā pat dienā iesniedza arī sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas iesniegumu (*lietas 1. sējuma 24.–27. lapa*), tiesa nekonstatēja, ka pieteicējas pārstāves 2018. gada 31. augusta iesnieguma atzīšanas par neiesniegtu dēļ būtu radies pieteicējas tiesību aizskārums. Līdz ar to tiesa secināja, ka pieļautais procesuālais pārkāpums ir nebūtisks.

[3.4.2] Tiesa nesaskatīja būtisku pārkāpumu arī Pārvaldes rīcībā, 2018. gada 31. augusta iesniegumu par sākotnējā lēmuma atzīšanu par spēkā neesošu pārsūtot izskatīšanai Domei.

Lai arī Pārvaldei, saņemot iesniegumu par sākotnējā lēmuma atzīšanu par spēkā neesošu, bija jāizdod administratīvais

akts, tas būtu pārsūdzams Domē. Šāda iesnieguma izskatīšana Administratīvā procesa likuma 74. panta otrajā daļā paredzētajā septiņu dienu termiņā tikai pagarinātu sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas termiņu, kas šajā gadījumā pieteicējai nemaz nebija nepieciešams, jo abu 2018. gada 31. augusta iesniegumu saturs faktiski ir vērsts uz sākotnējā lēmuma atcelšanu. Līdz ar to vienlaicīga šo iesniegumu izskatīšana augstākā iestādē procesuāli neradīja pieteicējas tiesiskā stāvokļa pasliktināšanos.

[3.4.3] Tiesa piekrita pieteicējai, ka sākotnējais lēmums nav izdots un nosūtīts viņai savlaicīgi.

Lai gan Cenrādis apstiprināts 2018. gada 26. aprīlī un paredzēja jaunā līdzdalības maksājuma spēkā stāšanos 2018. gada 1. septembrī (*acīmredzot domāta tā spēkā stāšanās 1. septembrī attiecībā uz pieteicēju*), sākotnējais lēmums izdots vien 2018. gada 20. augustā, nosūtīts pieteicējai 2018. gada 24. augustā, un viņa to saņēma 2018. gada 29. augustā.

Vienlaikus tiesa konstatēja, ka 2018. gada 5. jūnijā Pārvalde nosūtīja pieteicējai Cenrādi (*lietas 1. sējuma 104. lapa*), savukārt sarunu protokoli ar pieteicēju un viņas pārstāvi liecina par to, ka, sākot ar 2018. gada 10. augustu, viņas vairākkārt tika informētas par pakalpojuma līdzdalības maksājuma jaunā tarifa – 3,80 *euro* par vienu aprūpes stundu – spēkā stāšanos 2018. gada 1. septembrī. Līdz ar to tiesa nekonstatēja, ka sākotnējā lēmuma saturs pieteicējai nebija iepriekš zināms.

Tiesa konstatēja, ka sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas klauzula atbilst Administratīvā procesa likuma 79. panta pirmajā daļā noteiktajam viena mēneša termiņam, ko pieteicēja arī varēja izmantot. Viņas subjektīvais uzskats, ka sākotnējā lēmuma apstrīdēšana līdz 2018. gada 1. septembrim apturēs tā darbību, neatbilst Administratīvā procesa likuma 80. panta pirmajā daļā ietvertajam izņēmumam, jo faktiski apstrīdēts tika vispārīgais administratīvais akts – Cenrādis.

[3.4.4] Administratīvā procesa likuma 59. panta pirmā un otrā daļa paredz iestādei tiesības izmantot visas tiesiskās metodes, lai iegūtu informāciju, kas nepieciešama attiecīgā lēmuma pieņemšanā. Tiesa nesaskatīja pārkāpumus Domes rīcībā, 2018. gada 11. septembrī (*lietas 1. sējuma 64. lapa*) un 2018. gada 17. septembrī (*lietas 1. sējuma 30. lapa*) lūdzot pieteicējai sniegt paskaidrojumu par apstrīdēšanas iesniegumu. Viņas subjektīvais viedoklis par šādu paskaidrojumu pieprasīšanas nelietderību nav pamats konstatēt pārkāpumu Pārvaldes (*acīmredzot Domes*) rīcībā.

Tiesa atzina, ka Pārvaldes (*acīmredzot Domes*) 2018. gada 17. septembra vēstulē noteiktais termiņš paskaidrojuma sniegšanai –25. septembris – nav atzīstams par samērīgu un izpildāmu. Vienlaikus, ievērojot pieteicējas attieksmi nesniegt paskaidrojumu, tiesa nekonstatēja, ka šis pārkāpums būtu radījis viņas tiesību būtisku aizskārumu.

[3.5] Administratīvais akts procesuālo pārkāpumu dēļ ir atceļams tikai tad, ja šis procesuālais pārkāpums varēja ietekmēt administratīvo aktu pēc būtības, tas ir, ja pastāv cēloņsakarība starp procesuālās normas pārkāpumu un procesa rezultātu. Ja procesuālais pārkāpums neietekmē lēmumu pēc satura, pārkāpums uzskatāms par nebūtisku.

Tiesa atzina, ka konstatētie iestāžu pieļautie procesuālie pārkāpumi nav uzskatāmi par būtiskiem, jo tie nav ietekmējuši administratīvā procesa rezultātu. Tiesa piekrita pieteicējai, ka, nosakot nesamērīgi īsu termiņu paskaidrojuma iesniegšanai un neievērojot konsekvenci viņas pilnvarotās personas akceptēšanā, iestāžu amatpersonu rīcība neatbilst labai pārvaldībai, taču šie procesuālie pārkāpumi neietekmēja pieteicējas spēju īstenot savas tiesības apstrīdēt sākotnējo lēmumu un pārsūdzēt Domes lēmumu un Cenrādi.

[3.6] Tiesa veica kontroli pār administratīvajiem aktiem un nekonstatēja to prettiesiskumu. Tādējādi tiesa secināja, ka pieļautie nebūtiskie procesuālie pārkāpumi neietekmēja administratīvos aktus pēc būtības un neaizskāra pieteicējas tiesības uz taisnīgu tiesu.

[4] Pieteicēja apelācijas sūdzībā norādīja, ka Administratīvās rajona tiesas spriedums nav pamatots, ir prettiesisks, paviršs, netaisnīgs, tendenciozs un balstīts tikai Domes viedoklī, pamatojot šādi.

[4.1] Tiesa neizlēma visus pieteikumā ietvertos prasījumus. Pieteicēja pašvaldībai lūdza sākotnējo lēmumu atzīt par spēkā neesošu, atbilde netika sniegta un netika arī pagarināts sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas termiņš. Tas ir būtisks procesuāls pārkāpums, tiesa to neizvērtēja.

[4.2] Cenrāža 1.3.1. apakšpunkts vairs nav spēkā, jo pašvaldība to atcēla pēc pieteicējas sūdzību izskatīšanas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā, Labklājības ministrijā un Tiesībsarga birojā. No ministriju vēstulēm izriet, ka pārsūdzētais lēmums ir prettiesisks. No pieteicējas pašlaik nepamatoti tiek pieprasīts 744 *euro* parāds par aprūpi saskaņā ar pārsūdzēto lēmumu.

[4.3] Spriedumā nepareizi interpretētas un piemērotas tiesības normas, kas regulē kārtību, kādā no pašvaldības budžeta tiek segtas sociālās aprūpes pakalpojumu izmaksas. Tiesa neņēma vērā, ka pēc sociālā pakalpojuma samaksas pieteicējas rīcībā jāpaliek vismaz 128,06 *euro*, un Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 5. panta trešajā daļā noteikto, ka par ienākumiem neuzskata pabalstu invalīdam, kuram nepieciešama kopšana.

Cenrādī norādītais apstiprina, ka klientu mantiskais stāvoklis tiek vērtēts. Tā kā pieteicēja ir maznodrošināta persona, palielinot aprūpes pakalpojuma cenu, tiek pasliktināts pieteicējas kā trūcīgas personas stāvoklis.

[4.4] Tiesa neizskaidroja, kā tās citētās tiesību normas par apgādnieku pienākumu ir attiecināmas uz izskatāmo lietu. Tiesa nenoskaidroja, vai pieteicējai ir apgādnieki, vai tie var maksāt par sociālo pakalpojumu.

[4.5] Pieteicēja atbilst to personu kategorijai, kam saskaņā ar Cenrāža 1.4. apakšpunktu par pakalpojumu jāmaksā 0,70 *euro*, 1.3.1. apakšpunkts piemērots nepamatoti, pieteicēja tiek diskriminēta, kopšanas pabalstu pieskaitot viņas ienākumiem.

[4.6] Tiesa neizvērtēja visus pieteicējas norādītos procesuālos pārkāpumus, bet daļu no tiem pārformulēja.

Attiecībā uz /pers. B/ pilnvarojumu norādot, ka iesniedzējs var censties pārliecināt iestādi par iesnieguma atbilstību likuma prasībām, tiesa neņēma vērā pieteicējas īpašo veselības stāvokli un vecumu. Pilnvarojums netika atzīts neskaitāmas reizes, šāda sistemātiska prettiesiska rīcība nav nebūtiska. Pieteicēja nesaņēma atbildi uz iesniegumu par sākotnējā lēmuma

spēkā neesību, kaut gan pašvaldībai bija pienākums pagarināt apstrīdēšanas termiņu. Ja tas netiek darīts, Administratīvā procesa likuma 74. pants ir bezjēdzīgs.

Īsā termiņa dēļ pieteicēja kopā ar pilnvarnieci bija spiesta brīvdienā rakstīt apjomīgus dokumentus. Atbildi uz šo iesniegumu pašvaldība gatavoja divus mēnešus.

Pieteicēja nelūdza vērtēt Pārvaldes rīcību, 2018. gada 31. augusta iesniegumu pārsūtot izskatīšanai Domei. Tiesa neizvērtēja pieteicējas lūgumu atzīt par prettiesisku viņas 2018. gada 31. augusta iesnieguma neizskatīšanu, atbildes uz to nesniegšanu, sākotnējā lēmuma pārsūdzības termiņa nepagarināšanu un novēlotu atbildes uz šo iesniegumu sniegšanu. Tiesa nepamatoti secināja, ka abi 2018. gada 31. augusta iesniegumi ir vērsti uz sākotnējā lēmuma atcelšanu.

Tiesas secinājumi par 2018. gada 5. jūnijā uzrādīto Cenrādi neietekmē secinājumu par sākotnējā lēmuma novēlotu paziņošanu pieteicējai. Viņai 2018. gada 5. jūnijā nebija vajadzīgs Cenrādis, jo tikai 2018. gada 26. jūnijā viņai tika piešķirts kopšanas pabalsts. Tiesa nepamatoti vērtēja Domes rīcību, 2018. gada 11. un 17. septembrī nosūtot pieteicējai vēstules, viņa to nelūdza.

Tiesa nepamatoti norādījusi ka pieteicēja nevēlējās sniegt paskaidrojumu. Pieteicējai nebija iespējams sniegt paskaidrojumu, jo viņa nesaprata, kādus paskaidrojumus un dokumentus pašvaldība vēlas saņemt. Norādot, ka procesuālie pārkāpumi nav būtiski, netika ņemts vērā pieteicējas īpašais stāvoklis un vecums. Pārkāpumi ietekmēja viņas spēju īstenot savas tiesības, tie nodarīja būtisku kaitējumu.

[5] Dome paskaidroja turpmāk minēto.

[5.1] Pieteicējas paskaidrojumi par viņas veselības stāvokli un iespējām rīkoties nav konsekventi. Nav saprotams, kad un kādā apmērā rīkojas pati pieteicēja. Domes secinājumu pamatotību apstiprina viņas norādītais, ka tiesa neņēma vērā pilnīgu pieteicējas aklumu, nespēju piezvanīt, lasīt un rakstīt. Lietā ir pieteicējas parakstīti dokumenti.

[5.2] Saskarsmē ar pieteicēju tiek radīti apstākļi, kas apgrūtina jautājumu risināšanu un palīdzības sniegšanu viņai. Tas liedz pašvaldībai pilnvērtīgi nodrošināt un pildīt savas funkcijas sociālās palīdzības un pakalpojumu sniegšanas jomā arī konkrētā administratīvā procesa ietvaros. Kad pašvaldība vēlējās papildus uzklausīt pieteicēju, lai iegūtu informāciju objektīva lēmuma pieņemšanai, tam tika likti šķēršļi.

[5.3] Pieteicēja nepamatoti apgalvo, ka viņai nebija zināma pašvaldības 2018. gada 11. septembra vēstule. Pieteicējas 2018. gada 13. septembra vēstulē norādītais liecina, ka viņai par to bija zināms. Pašvaldība pamatoti lūdza sniegt papildu informāciju.

[5.4] Pieteicējai bija zināms, ka līdzdalības maksājums par sociālo pakalpojumu paaugstināsies, telefoniski /pers. B/ par to tika informēta 2020. gada 20. augustā, pieteicēja attieksmi pret to pauda jau pirms sākotnējā lēmuma pieņemšanas. Konkrēts maksājuma apmērs tika precizēts sākotnējā lēmumā, ko viņa saņēma 2020. gada 28. augustā.

[5.5] Pieteicēja nav pašvaldībai nekavējoši paziņojusi savas šaubas par administratīvā akta spēkā esību. 2018. gada 31. augusta iesniegumi ir apstrīdēšanas iesniegumi, kas jāizskata augstākai iestādei viena administratīvā procesa ietvaros. Ja arī tiktu pieņemts lēmums par pieteicējas iesniegumu par sākotnējā lēmuma spēkā neesību, augstāka iestāde to varētu vērtēt kā starplēmumu administratīvajā procesā, kas uzsākts saistībā ar sākotnējā lēmuma apstrīdēšanu. Šāda lēmuma pieņemšana nevarēja ietekmēt lēmuma pieņemšanu pēc būtības. Tiesiska nozīme ir tam, ka sākotnējais lēmums ir apstrīdēts, un augstāka iestāde ir pieņēmusi pārsūdzēto lēmumu.

[5.6] Pieteicēja neiebilst pret Labklājības ministrijas 2018. gada 20. novembra vēstuli Nr. 40-3-04/1983, kurā sniegta atbilde uz vairākiem /pers. B/ iesniegumiem, tostarp, uz Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārsūtīto iesniegumu.

[5.7] Pilnvara /pers. B/ pārstāvēt pieteicēju pabalstu saņemšanai saistībā ar 2018. gada 25. aprīļa iztikas līdzekļu deklarāciju bija izmantojama tikai tajā norādītajam mērķim. To apstiprina apstāklis, ka tiesas sēdē tika noformēta jauna pilnvara.

[5.8] Lietā nav pierādījumu tam, ka pieteicējas rīcībā palika tikai 100 *euro* mēnesī pārtikai, medikamentiem un komunālo pakalpojumu apmaksai. Viņa vairakkārt saņēma pašvaldības pabalstus.

[6] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2021. gada 31. marta spriedumu apmierināts pieteikums par pārsūdzētā lēmuma atzīšanu par prettiesisku un Domei uzlikts pienākums atmaksāt pieteicējai viņas pārmaksāto summu par sociālās aprūpes pakalpojumiem strīdus periodā, ja šāda pārmaksa ir izveidojusies.

Senāts ar 2023. gada 18. decembra spriedumu Nr. SKA-168/2023 (turpmāk – Senāta spriedums) atcēla apgabaltiesas spriedumu un nosūtīja lietu jaunai izskatīšanai apgabaltiesai. Senāts atzina, ka lietā ir pārbaudāms gan Cenrāža 1.3.1. apakšpunkta, gan pārsūdzētā lēmuma tiesiskums, vērtējot, vai pieteicējai noteiktais līdzdalības maksājums atbilst Noteikumu Nr. 275 5. punktam.

[7] Procesa dalībnieki sniedza informāciju par pieteicējas saņemto sociālās aprūpes pakalpojumu mājās un pieteicējas un /pers. B/ ienākumu veidiem un to apmēru.

Pieteicēja uzsvēra, ka viņas ienākumi, kuros (kā to apstiprinājis arī Senāts) nav ieskaitāms pabalsts invalīdam, kuram ir nepieciešama kopšana, nebija pietiekami līdzdalības maksājuma 3,80 *euro* veikšanai, jo pēc šāda maksājuma viņas un viņas apgādnieces /pers. B/ ienākumu un materiālā stāvokļa līmenis bija mazāks par to, kuru nepārsniedzot, persona tiek atzīta par trūcīgu. Lietā nav vērtējams jautājums par pieteicējas un /pers. B/ spējām apmaksāt strīdus līdzdalības maksājumu, jo šādu izvērtējumu neprasīja Cenrāža 1.3.1. apakšpunkts. Pretēji Domes iepriekš paskaidrotajam pirms sākotnējā lēmuma

pieņemšanas netika izvērtēti pieteicējas ienākumi, kā arī ne sākotnējais lēmums, ne pārsūdzētais lēmums ar šādiem apsvērumiem nav pamatots. /pers. B/ ir izpildījusi mātes uzturēšanas pienākumu. Cenrāža 1.3.1. apakšpunkts neatbilda Noteikumu Nr. 275 5. punktam.

Dome paskaidroja, ka pirms Cenrāža 1.3.1. apakšpunkta piemērošanas tika izvērtēta informācija par pieteicējas ienākumiem. Ienākumu apmērs neradīja pamatu vērtēt citu personu finansiālās iespējas iesaistīties viņas sociālo pakalpojumu apmaksā, turklāt no lietas materiāliem izriet, ka pieteicējas apgādniece nespēj sniegt mātei vajadzīgo aprūpi. Pašvaldība nav rīkojusies pretēji Noteikumiem Nr. 275, un Cenrāža 1.3.1. apakšpunkts atzīstams par tiesisku un pamatotu. Atbilstoši pieteicējas un biedrības „Latvijas Samariešu apvienība" noslēgtajam līgumam par aprūpes mājās pakalpojuma sniegšanu pieteicējai ir saistības pret biedrību.

Motīvu daļa

[8] Senāta spriedumā norādīts, ka Cenrāža 1.3.1. apakšpunkts ir tas tiesiskais pamats, kas nosaka līdzdalības maksājuma apmēru un liek pašvaldības sociālajai iestādei rīkoties attiecībā uz pieteicēju. Līdz ar to tas rada pieteicējai tiešas tiesiskas sekas. Tādēļ lēmums, ar kuru pašvaldība, pamatojoties uz minēto apakšpunktu, noteikusi līdzdalības maksājuma apmēru, nav skatāms atrauti no Cenrāža, bet gan tie vērtējami savstarpējā kopsakarā (*Senāta sprieduma 8. punkts*).

Strīdus periods lietā, kā to pamatoti noteikusi pirmās instances tiesa, ir no 2018. gada 1. septembra līdz 2019. gada 28. februārim, kad pieteicējai tika noteikts paaugstinātais līdzdalības maksājums minētajā apmērā.

[9] Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma (*redakcijā, kas bija spēkā laikā, kad pieteicējai bija noteikts strīdus līdzdalības maksājums*) 1. panta 20. punkts noteic, ka sociālās aprūpes pakalpojums ir pasākumu kopums, kas vērsts uz to personu pamatvajadzību apmierināšanu, kurām ir objektīvas grūtības aprūpēt sevi vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ, un ietver sevī pakalpojumus personas dzīvesvietā un ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās.

Likuma 8. pants reglamentē sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu samaksas vispārīgos principus. Panta pirmajā daļā noteikts, ka klienta vai viņa apgādnieka pienākums ir samaksāt par saņemtajiem sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem, ja šajā likumā nav noteikts citādi. Atbilstoši panta ceturtajai daļai, ja klients vai viņa apgādnieks nespēj samaksāt par sociālās aprūpes vai sociālās rehabilitācijas pakalpojumu, pakalpojuma izmaksas tiek segtas no pašvaldības budžeta Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

Senāta spriedumā norādīts, ka no minētajām tiesību normām izriet sociālo pakalpojumu samaksas pamatprincips, ka par sociālajiem pakalpojumiem maksā pati persona, kura šo pakalpojumu saņem (turpmāk – klients). Ja klientam nav iespēju samaksāt par pakalpojumu, pienākums maksāt pāriet uz klienta apgādnieku. Pašvaldība šā pakalpojuma apmaksā iesaistās tad, ja klients un viņa apgādnieks nespēj samaksāt par pakalpojumu (*6. punkts*).

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 350. panta pirmo daļu tiesību normu interpretācija (tulkojums), kas izteikta kasācijas instances tiesas spriedumā, ir obligāta tiesai, kura šo lietu izskata no jauna.

[10] Senāts, vērtējot Noteikumu Nr. 275 tiesību normas, tostarp 2.–5. punktā noteikto kārtību, kādā klients maksā par pakalpojumu, un kārtību, kādā pakalpojuma izmaksas tiek segtas no pašvaldības budžeta, ja klients vai viņa apgādnieks nespēj samaksāt par pakalpojumu, norādīja turpmāko.

Minēto noteikumu 2. punktā paredzēts, ka klients par saņemto pakalpojumu maksā atbilstoši noslēgtajam līgumam starp klientu un sociālā pakalpojuma sniedzēju. Atbilstoši noteikumu 3. un 4. punktam, ja klients normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā atzīts par trūcīgu, par pakalpojumu maksā viņa apgādnieks vai apgādnieki. Ja klienta apgādnieks normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā atzīts par trūcīgu, par pakalpojumu maksā tā pašvaldība, kura ir pieņēmusi lēmumu par pakalpojuma nepieciešamību. Noteikumu 5. punktā regulēts, kādas prasības ir jāievēro, veicot samaksu par pakalpojumu.

No minētās noteikumu Nr. 275 sistēmas izriet, ka klienta vai viņa apgādnieka materiālais stāvoklis ir tas, pēc kā nosakāms, kādā apjomā par sociālo pakalpojumu spējīgs samaksāt ir pats klients, kādā apgādnieks un vai pašvaldībai ir jāiesaistās šā pakalpojuma apmaksā. Noteikumu 6. punkts pašvaldībai piešķir tiesības atbilstoši finansiālajām iespējām noteikt klientam citu (labvēlīgāku) samaksas kārtību par pakalpojumu. Tomēr arī šai pašvaldības noteiktajai kārtībai jābūt atbilstošai Noteikumos Nr. 275 reglamentētajiem sociālo pakalpojumu samaksas principiem (*sk. 7. punktu*).

[11] Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 23. pants, reglamentējot sociālā pakalpojuma „Aprūpe mājās" nosacījumus, paredz, ja personai nepieciešama aprūpe dzīvesvietā, pašvaldība vispirms izvērtē to, kādas iespējas nodrošināt nepieciešamo aprūpi ir ar šo personu kopā dzīvojošajiem ģimenes locekļiem vai personām, kurām ar aprūpējamo ir kopēji izdevumi par uzturu un kuras mitinās vienā mājoklī ar viņu (pirmā daļa); ja persona dzīvo viena vai ar šo personu kopā dzīvojošie ģimenes locekļi vecuma, veselības stāvokļa vai nodarbinātības dēļ nevar nodrošināt tai nepieciešamo aprūpi, personai ir tiesības saņemt sociālās aprūpes pakalpojumu (trešā daļa).

Atbilstoši Domes paskaidrojumiem lietā (*lietas 1. sējuma 55.–61. lapa*) pieteicēja sociālo pakalpojumu „Aprūpe mājās" saņēma kopš 2016. gada oktobra, no 2018. gada 1. jūlija līdz 2018. gada 1. septembrim līdzmaksājuma apmērs bija 0,70 *euro* par stundu, bet iepriekš – 0,40 *euro* par stundu; viņai bija piešķirts maznodrošinātās personas statuss no 2018. gada 1. jūnija līdz 30. novembrim un no 2018. gada 1. decembra līdz 2019. gada 31. maijam; pieteicējai minētajos periodos tika piešķirta arī sociālā palīdzība – dzīvokļa pabalsti, pabalsti medikamentu apmaksai un pabalsti inkontinences

līdzekļu apmaksai.

[12] Ar Domes 2018. gada 26. aprīļa lēmumu Nr. 6/6 apstiprināts Cenrādis. Kā to pamatoti atzina pirmās instances tiesa, Cenrādis ir uzskatāms par vispārīgo administratīvo aktu (Administratīvā procesa likuma 1. panta trešā daļa), jo izdots attiecībā uz individuāli nenoteiktu personu loku, kas atrodas konkrētos apstākļos (*sk. Senāta sprieduma 8. punktu*).

Cenrāža 1.1. apakšpunkts noteica, ka klienta aprūpes mājās pakalpojuma maksa ir 6,90 *euro* stundā, vienlaikus ir noteiktas iedzīvotāju grupas, kurām ir tiesības uz atbrīvojumiem (1.2. apakšpunkts) un atvieglojumiem par maksas sociālajiem pakalpojumiem (1.3. un 1.4. apakšpunkti). Cenrāža 1.3. apakšpunktā noteiktajos gadījumos līdzdalības maksājums ir 3,80 *euro* par vienu stundu, savukārt 1.4. apakšpunktā noteiktajos gadījumos – 0,70 *euro*.

Cenrāža 1.3.1. apakšpunkts līdzdalības maksājumu 3,80 *euro* stundā paredzēja personai ar pirmās grupas invaliditāti, kurai ir Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību.

No Valsts sociālo pabalstu likuma 12.[1] panta un Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumu Nr. 805 „Prognozējamas invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas un invaliditāti apliecinoša dokumenta izsniegšanas noteikumi" 8. pielikuma izriet, ka tikai pirmās grupas invalīdam var noteikt īpašas kopšanas nepieciešamību un attiecīgi tikai šīm personām ir tiesības uz konkrēto pabalstu. Tādēļ šie apstākļi konkrētas personas atšķir no citām Cenrādī norādītajām iedzīvotāju grupām.

Cenrāža nākamajos apakšpunktos (1.3.2.–1.3.6.) attiecībā uz klientiem, kuriem arī līdzdalības maksājums ir noteikts 3,80 *euro*, Dome kā kritēriju noteikusi citus apstākļus, piemēram, pensijas vecums un paša klienta vai ģimenes locekļu ienākumu apmērs, kas nepārsniedz divu valstī noteikto minimālo mēnešalgu apmēru. Attiecīgi Cenrāža 1.4. apakšpunktos klienta aprūpei mājās līdzdalības maksājums 0,70 *euro* noteikts, ņemot vērā atšķirīgu apstākļu kopumu, piemēram, atbilstoši 1.4.1. apakšpunktā norādītajam tā ir atsevišķi dzīvojoša pensijas vecuma persona, kuras ienākumi mēnesī pēc nodokļu nomaksas nepārsniedz valstī noteiktās minimālās mēnešalgas apmēru.

[13] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 150. panta otro daļu iestāde var atsaukties tikai uz tiem pamatojumiem, kuri minēti administratīvajā aktā. Savukārt likuma 250. panta otrā daļa paredz, ka tiesa, vērtējot administratīvā akta tiesiskumu, spriedumā ņem vērā tikai to pamatojumu, ko iestāde ietvērusi administratīvajā aktā.

No pārsūdzētā lēmuma kopsakarā ar sākotnējā lēmumā norādīto apgabaltiesa secina, ka Cenrāža 1.3.1. apakšpunkts piemērots, jo atbildētāja konstatēja, ka pieteicēja atbilst to personu lokam, uz kuru attiecas minētais apakšpunkts – persona ar pirmās grupas invaliditāti, kurai ir kompetentās iestādes atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību. Tādējādi par pakalpojumu maksājams līdzdalības maksājums 3,80 *euro* par vienu stundu. Pārsūdzētajā lēmumā papildus norādīts, ka pieteicējai nav piešķirts trūcīgas personas statuss. Minētais apgabaltiesas ieskatā liecina, ka atbildētāja ir vērsusi pieteicējas uzmanību kritērijam, kas norādīts Noteikumu Nr. 275 2.–4. punktā (*sk. šā sprieduma [10] punktu*), tomēr pārsūdzētā lēmuma pamatojumā nav norādīta konkrēta tiesību norma. Vienlaikus minētais nav pamats uzskatīt, ka pārsūdzētais lēmums ir prettiesisks.

[14] Kā jau tas norādīts iepriekš, Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 8. panta pirmā daļa noteic klienta vai viņa apgādnieka pienākumu samaksāt par saņemtajiem sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem, savukārt Noteikumu Nr. 275 2.–5. punkts noteic kārtību, kādā klients maksā par pakalpojumu. Izskatāmajā gadījumā Dome savas kompetences ietvaros bija noteikusi sociālās palīdzības maksas pakalpojuma „Aprūpe mājās" cenas un konkrētām klientu grupām Cenrādī paredzējusi atvieglojumus par šo pakalpojumu.

Ņemot vērā, ka Dome pareizi secināja, ka pieteicēja atbilst klientu grupai Cenrāža 1.3.1. apakšpunktā, kurai līdzdalības maksājuma cena ir samazināta no 6,90 *euro* uz 3,80 *euro*, tā pareizi noteica līdzdalības maksājumu no 2018. gada 1. septembra līdz 2019. gada 28. februārim.

[15] Pieteicēja norādījusi, ka viņai nav pietiekami līdzekļu šā pakalpojuma apmaksai, tādēļ uzskata, ka attiecībā uz viņu bija piemērojams cits samazinātais maksājums, proti, konstatējama atbilstība citai personu grupai Cenrādī. Apgabaltiesa minētajam argumentam nepiekrīt, jo, kā jau konstatēts iepriekš, tikai pirmās grupas invalīdam var noteikt īpašas kopšanas nepieciešamību un attiecīgi tikai šīm personām ir tiesības uz konkrēto pabalstu.

Apgabaltiesa ņem vērā, ka pieteicēja regulāri un jau ilgstoši saņem sociālo palīdzību pašvaldībā. Ņemot vērā, ka viņa lietā aplūkojamā periodā ir saņēmusi arī cita veida sociālo palīdzību pabalstu veidā, kā arī viņai ir ticis piešķirts maznodrošinātas personas statuss, apgabaltiesai nepastāv šaubas, ka sociālais dienests regulāri ir veicis pieteicējas ienākumu izvērtējumu, līdz ar to pārsūdzētajā lēmumā ietverta norāde, ka viņai nav trūcīgas personas statuss un konkrētais pakalpojums apmaksājams saskaņā ar Cenrāža 1.3.1. apakšpunktā noteikto līdzdalības maksājumu.

[16] Senāta sprieduma 10. punktā sniegta atbilde uz strīdus jautājumu starp pieteicēju un pašvaldību par to, kā nosakāms klienta ienākumu līmenis. Senāts norādīja, ka Noteikumu Nr. 275 5.1. apakšpunktā ietverta skaidra norāde, ka klienta ienākumu līmenis, kuram būtu jāpaliek klienta rīcībā pēc pakalpojuma samaksas, ir meklējams normatīvajos aktos par kārtību, kādā ģimene vai atsevišķi dzīvojoša persona atzīstama par trūcīgu. Ja ienākumu līmenis, kuram jāpaliek personas rīcībā pēc pakalpojumu samaksas, nosakāms saskaņā ar minētajiem noteikumiem, tad arī tas, kas ir vai nav uzskatāmi par klienta ienākumiem, meklējami šajos noteikumos. Laikā, kad pieteicējai tika paaugstināts līdzdalības maksājums, spēkā bija Ministru kabineta 2010. gada 30. marta noteikumi Nr. 299 „Noteikumi par ģimenes un atsevišķi

dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu". Minēto noteikumu 2. punkts paredz, ka persona ir atzīstama par trūcīgu, ja tās vidējie ienākumi katram ģimenes loceklim mēnesī pēdējo triju mēnešu laikā nepārsniedz 128,06 *euro*. Atbilstoši noteikumu 14. punktam par ienākumiem šo noteikumu izpratnē nav uzskatāmi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 5. pantā minētie ienākumi. Šā likuma 5. panta trešās daļas 2. punktā noteikts, ka, novērtējot klienta materiālos resursus, par ienākumiem citstarp neuzskata pabalstu invalīdam, kuram nepieciešama kopšana. Līdz ar to, vērtējot, vai pēc pakalpojuma samaksas klienta rīcībā paliek vismaz 128,06 *euro*, klienta ienākumos nav ieskaitāms pabalsts invalīdam, kuram nepieciešama kopšana.

Izvērtējot lietā esošo informāciju par pieteicējas ienākumiem, apgabaltiesa konstatē, ka tie bija šādi: līdz 2018. gada 30. septembrim viņas vecuma pensija (kopā ar piemaksu) mēnesī bija 261,08 *euro*, bet no 2018. gada 1. oktobra līdz 2019. gada 30. septembrim tā bija 275,13 *euro*. Pieteicējai kopš 2018. gada 12. marta tika izmaksāts arī pabalsts invalīdam, kuram nepieciešama kopšana, 213,43 *euro* apmērā (*lietas 2.sējuma 17.lapa*), bet šie ienākumi nav ņemami vēra, novērtējot viņas kā sociālo pakalpojumu klienta materiālos resursus. Apgabaltiesa lietas apstākļos nekonstatē, ka būtu nepareizs atbildētājas secinājums, ka lietā aplūkojamā periodā pieteicēja nav bijusi trūcīga persona, jo viņas ikmēneša ienākumi, neņemot vērā saņemtos sociālos pabalstus, pārsniedza 260 *euro,* turklāt no lietas materiāliem neizriet, ka viņa būtu iebildusi pret maznodrošinātās personas statusa piešķiršanu šajā laika periodā.

[17] Apgabaltiesa izskatāmajā lietā nevērtē procesa dalībnieku argumentus, kas attiecas uz pieteicējas un biedrības „Latvijas Samariešu apvienība" noslēgto līgumu par aprūpes mājās pakalpojuma sniegšanu, jo, kā tas norādīts Senāta sprieduma 8. punktā, lietā ir publiski tiesisks strīds starp pieteicēju un pašvaldību par pieteicējai noteikto līdzdalības maksājumu.

[18] Izvērtējusi Administratīvās rajona tiesas sprieduma motivāciju daļā (*sk. atreferējumu [3.4] un [3.5] punktā*), kurā vērtēti pieteicējas norādītie atbildētājas pieļautie procesuālie pārkāpumi lietas izskatīšanas laikā iestādē, apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa pārbaudīja lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un pareizi secināja, ka iestādes pieļautie procesuālie pārkāpumi nevarēja ietekmēt lietas rezultātu.

Tā kā tiesas sniegtā argumentācija spriedumā minētajā daļā ir pareiza un pilnībā pietiekama, apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307. panta ceturto daļu pievienojas Administratīvās rajona tiesas spriedumā veiktajam lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai šajā daļā, to neatkārtojot.

Pirmās instances tiesas secinājums par pieteikuma nepamatotību ir pareizs.

Apgabaltiesa nekonstatē citus būtiskus un nozīmīgus pieteicējas argumentus, kas būtu pamats citāda secinājuma izdarīšanai lietā.

[19] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 126. panta ceturtajai un piektajai daļai, ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas ar tiesas lēmumu bijis pilnīgi vai daļēji atbrīvots, pieteikuma noraidīšanas gadījumā pieteicējam ir pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu pilnā apmērā triju mēnešu laikā pēc sprieduma stāšanās spēkā. Šis pienākums nav attiecināms uz tiem pieteicējiem, kuri pieteikumu iesnieguši par administratīvo aktu sociālās drošības jomā.

Ar tiesnešu lēmumiem pieteicēja tika atbrīvota no valsts nodevas samaksas par pieteikumu un par apelācijas sūdzību. Tā kā pieteikums iesniegts saistībā ar sociālo pakalpojumu, pieteicējai nav uzliekams pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 245. pantu, 304. panta pirmo daļu, 307. un 309. pantu, 329. panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Jelgavas pilsētas pašvaldības 2018. gada 26. aprīlī apstiprinātā sociālo iestāžu maksas pakalpojumu cenrāža 1.3.1. apakšpunkta un Jelgavas pilsētas domes 2018. gada 25. oktobra lēmuma Nr. 13/26 atzīšanu par prettiesiskiem.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente S. Gintere

Tiesnese L. Konošonoka

Tiesnese L. Vīnkalna